

Prof. dr hab. inż. Tadeusz Wróbel
profesor zwyczajny Wojskowej Akademii
Technicznej

W dniu 9 listopada 2012 roku zmarł prof. dr hab. inż. Tadeusz Wróbel, profesor zwyczajny Wojskowej Akademii Technicznej, członek Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów Komitetu Elektrotechniki PAN, od roku 1978.

Profesor Tadeusz Wróbel urodził się 14 listopada 1926 r. w Borysławiu, województwo lwowskie, jako drugi syn Jakuba i Eugenii ze Stafińskich. Ojciec prowadził firmę odlewniczą w Borysławskim Zagłębiu Naftowym. Przed II wojną światową Tadeusz Wróbel ukończył szkołę powszechną im. J. Piłsudskiego w Borysławiu i zdał do gimnazjum. W roku szkolnym 1939/41 uczęszczał do szkoły średniej. W czasie okupacji hitlerowskiej (1941-44) pracował, początkowo w majątku na wsi, a następnie w warsztacie elektromechanicznym w Borysławiu, jako uczeń w zawodzie elektromontera. W latach 1944-45 ukończył 9-tą klasę szkoły średniej w Borysławiu. Latem 1945 roku sam przyjechał na Śląsk i zamieszkał początkowo w Bytomiu, a następnie w Gliwicach. W życiorysie, który jest w aktach Politechniki Śląskiej, pisze „*Jestem sam. Nie mam tutaj rodziców ani żadnych krewnych. I nie mam nic. Mam tylko ręce i mózg, ręce choć jeszcze młode, ale już twarde od młota. I mam ogromny zapał, zapał do pracy i do nauki.*” Rodzice pozostali w Borysławiu. Do Polski przyjechał, także sam, Jego starszy brat Zdzisław, lecz zamieszkał w innym rejonie Polski. Rodzice pozostali w Borysławiu. Dopiero po śmierci ojca Tadeusz sprowadził matkę do siebie do Warszawy.

Życie młodego samotnego chłopca było trudne, sam musiał utrzymywać się, a chciał się także uczyć. Podjął pracę w warsztacie elektromechanicznym w Katowicach i uzupełniał swoje wykształcenie średnie na zerowym kursie prowadzonym przez Politechnikę

Śląską. W 1947 roku zdał maturę jako ekstern w Państwowym Liceum Męskim w Zabrze i podjął studia inżynierskie na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Pracę dyplomową inżynierską wykonał na specjalności maszyny elektryczne, u prof. Zygmunta Gogolewskiego z transformatorów, w roku 1952. W czasie realizacji pracy dyplomowej, wiosną w roku 1950, prof. Z. Gogolewski skierował Go na staż do Zakładów Wytwórczych Transformatorów i Urządzeń Termoelektrycznych w Łodzi, gdzie pracował jako konstruktor. W listopadzie 1950 r., na podstawie dekretu ówczesnego Rządu PRL, został powołany do wojskowej służby zawodowej i w wojsku pozostał do końca życia. Jako oficer Wojska Polskiego w stan spoczynku przeszedł 07.08.1991 r. Swoją karierę wojskową rozpoczął od szkolenia w Oficerskiej Szkole Łączności Radiowej w Zegrzu. Po ukończeniu szkolenia, uzyskał stopień wojskowy porucznika i dostał przydział pracy w Szefostwie Wojsk Łączności, na stanowisku odbiorcy-kontrolera sprzętu. W wyniku intensywnych starań został przeniesiony do Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie (27.07.1951). Tadeusz Wróbel w Wojskowej Akademii Technicznej pracował w Instytucie Systemów Pomiarowych i Automatyki, przeorganizowanym następnie na Instytut Podstaw Elektroniki, do 2000 roku. W Wojskowej Akademii Technicznej awansował na kolejne stopnie oficerskie, do stopnia pułkownika (12.10.1970 r.). Pracę w WAT rozpoczął od stanowiska kierownika Laboratorium Instalacji Elektrycznych Pojazdów Mechanicznych i Konstrukcji Czołgów (1951-52). Zatrudnienie w WAT pozwoliło Mu ukończyć pracę dyplomową, którą obronił na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej z wynikiem bardzo

dobrym w roku 1952 i uzyskał dyplom inżyniera elektryka. W Wojskowej Akademii Technicznej został awansowany na wykładowcę w Katedrze Elektrotechniki (1954-56). Pracując, uzupełnił wykształcenie w Wojskowej Akademii Technicznej. We wrześniu 1956 r. uzyskał dyplom magistra, w specjalności: elektryk wojsk inżynieryjnych. Pracując jako nauczyciel akademicki na etacie docenta kontraktowego (1957-62), a następnie starszego wykładowcy (1962-1978) podjął prace badawcze w dyscyplinie elektrotechnika, których tematyką zainteresowane było wojsko. Pierwszą z nich była problematyka optymalizacji konstrukcji maszyn elektrycznych indukcyjnych o zwiększonej częstotliwości. W Wojskowej Akademii Technicznej nie miał opiekuna naukowego, dlatego kontynuował współpracę z prof. Z. Gogolewskim. W tym czasie często przyjeżdżał do Gliwic i na zebraniach naukowych Katedry Maszyn Elektrycznych, której prof. Z. Gogolewski był kierownikiem, referował kolejne fragmenty realizowanej pracy doktorskiej. Wtedy też poznałem Tadeusza Wróbla. Z wystąpień tych pamiętam prezentowane przez Niego konstrukcje liniowych modeli fizycznych prądnic indukcyjnych. W grudniu 1964 r. obronił pracę doktorską na temat „*Badania modelowe nad strukturą strefy czynnej jednofazowych prądnic indukcyjnych podwyższonej częstotliwości*” i uzyskał stopień naukowy doktora. Promotorem przewodu był oczywiście prof. Zygmunt Gogolewski, a przewod przewodniła Wojskowa Akademia Techniczna. Po doktoracie Tadeusz Wróbel zajął się problematyką prądnic tachometrycznych. Opracował unikalne modele prądnic tachometrycznych o zmniejszonych pulsacjach napięcia: unipolarne i indukcyjne o wyjściu stałoprądowym. Jego oryginalne osiągnięcia naukowe to: teoretyczne i eksperymentalne rozwiązanie licznych problemów związanych z opracowaniem prądnic tachometrycznych o ograniczonych pulsacjach napięcia. Prace te podsumował monografią habilitacyjną pt. „*Studium zagadnienia pulsacji napięcia prądnic tachometrycznych o wyjściu stałoprądowym*”. Przewód habilitacyjny przeprowadziła i stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych nadała Mu Rada Wydziału Elektroniki Wojskowej Akademii Technicznej, w listopadzie 1977 r. Jednym z recenzentów przewodu był prof. Władysław Paszek, był to też powód, że ówczesny

Habilitant gościł kilka razy na Politechnice Śląskiej. Jako nauczyciel akademicki w roku 1978 został awansowany na etat docenta mianowanego, a w roku 1991 na etat profesora nadzwyczajnego. W marcu 1992 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał Mu tytuł naukowy profesora nauk technicznych. W roku 1994 Minister mianuje Go na etat profesora zwyczajnego na którym pracuje do roku 2000. Na Wydziale Elektroniki WAT pełnił funkcje organizacyjne: w latach 1972-74 był prodziekanem Wydziału Elektroniki do spraw Szkolenia, w latach 1968-91 był kierownikiem Zakładu Elektromaszynowych Elementów Automatyki, w latach 1970-71 był kierownikiem Katedry Elementów Magnetycznych i Urządzeń Elektrycznych, a w latach 1969-70 i 72-81 był zastępcą kierownika tejże katedry.

Profesor Tadeusz Wróbel był kierownikiem i głównym wykonawcą szeregu znaczących prac naukowych z dziedziny elektromaszynowych elementów automatyki i napędów zautomatyzowanych. Pierwszy w Polsce podjął tematykę serwonapędów. Opracował szereg silników wykonawczych tarczowych prądu stałego wzbudzanych magnesami trwałymi AlNiCo. Jeden z tych silników jest do dzisiaj wykorzystywany w laboratorium studenckim na Politechnice Śląskiej. Ma znaczący wkład w rozwój silników skokowych, w szczególności ich sterowania miniskokowego. Z tematyki tej wypromował dwóch doktorów i napisał książkę „*Silniki skokowe*” wydaną przez WNT w 1993 r. Był współautorem projektów przetworników i układów do pomiaru wielkości kątowych, układów sterowania napędów analogowych i cyfrowych, specjalnych napędów elektrycznych skanerów termalnych. Dorobek publikacyjny prof. Tadeusza Wróbla obejmuje 166 prac wydanych drukiem, w tym 5 książek naukowo-technicznych, 14 skryptów akademickich i 9 książek wspomnieniowych. Spośród książek najbardziej znane i liczące się są: poradnik „*Mikromaszyny elektryczne*” *Poradnik*” wyd. MON 1969 r. oraz monografie: „*Prądnicie zwiększonej częstotliwości*” wyd. MON 1972 r. i „*Silniki skokowe*” WNT 1993 r. Jego publikacje ukazały się w czasopismach: *Archiwum Elektrotechniki*, *Rozprawy Elektrotechniczne*, *Przegląd Elektrotechniczny*, *Pomiary-Automatyka-Kontrola*, *Wiadomości Elektrotechniczne*, *Wojskowy Przegląd Techniczny*, *Biuletyn WAT*, *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej*, *Zeszyty Naukowe*

Politechniki Łódzkiej, Prace Instytutu Elektrotechniki, Prace Instytutu Przetwarzania i Użytkowania Energii Elektrycznej Politechniki Lubelskiej. W publikacjach tych, poświęconych głównie elektromaszynowym elementom automatyki, zawarł wyniki własnych przemysłów, badań analitycznych i doświadczalnych zebranych z prac prowadzonych pod Jego kierownictwem i z Jego udziałem dla wojska i przemysłu. Ponadto jest autorem 24 opracowań niepublikowanych adresowanych głównie do zleceniodawców. Zaprezentował 61 referatów na konferencjach naukowych, sympozjach i seminariach. Jego prace zostały docenione przez Głównego Inspektora Techniki MON, który w październiku 1987 r., przyznał Mu nagrodę „Za inicjowanie prac w zakresie rozwoju techniki wojskowej”, a w szczególności za upowszechnianie postępu naukowo-technicznego i techniczno-organizacyjnego oraz popularyzowanie techniki wojskowej w społeczeństwie, a także duży osobisty wkład pracy i zaangażowanie w redagowanie i wydawanie Wojskowego Przeglądu Technicznego i książek technicznych Wydawnictwa MON”.

Profesor Tadeusz Wróbel ma także znaczące osiągnięcia w szkoleniu kadry naukowej. Organizował i prowadził seminaria naukowe w Katedrze Elementów Magnetycznych i Urządzeń Elektrycznych WAT i był ich opiekunem merytorycznym. Wypromował czterech doktorów nauk technicznych i recenzował kilka prac promocyjnych.

Profesor Tadeusz Wróbel cieszył się dużym szacunkiem i uznaniem studentów za staranną i zaangażowaną pracę dydaktyczną. Do roku 1999 przeprowadził ogółem blisko 9000 godzin zajęć dydaktycznych (głównie wykładów). Prowadził wykłady z przedmiotów: maszyny elektryczne; specjalizowane maszyny elektryczne; podzespoły elektromagnetyczne; elektrotechnika. Był opiekunem roku i przez 6 lat wychowawcą grup słuchaczy. Kierował pracami dyplomowymi.

Za osiągnięcia dydaktyczne, naukowe i szkolenie kadry został odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi (1968 r.), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1973 r.), medalem Komisji Edukacji Narodowej (1982) i tytułem honorowym „Zasłużony Nauczyciel PRL” (1986 r.) Przez przeszło 40 lat przesłużył w Wojsku Polskim, w tym przez 21 lat w stopniu pułkownika. Dostał kilka odzna-

czeń resortowych MON, w tym medal pamiątkowy przyznany przez Sztab Generalny Wojska Polskiego „Za szczególne zasługi dla rozwoju wojskowego szkolnictwa zawodowego” (1996 r.). Profesor Tadeusz Wróbel był jedenastokrotnie nagradzany nagrodami Rektora WAT (6 indywidualnych i 5 zespołowych, w tym 2 jako kierownik zespołu).

Profesor Tadeusz Wróbel był członkiem rad naukowych i komitetów: Rady Naukowej Senatu WAT (1972-74), Rady Naukowej Wydziału Elektrotechnicznego WAT (1968-70), Rady Naukowej Wydziału Elektroniki WAT (1972-74 i 1979-2012), Rady Naukowej Instytutu Elektrotechniki w Warszawie (1972-75), Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów Komitetu Elektrotechniki PAN (1978-2012), Komitetu Problemów Energetyki PAN (1981-84). Za udział w pracach tego Komitetu otrzymał list gratulacyjny sekretarza naukowego PAN.

Od 1963 roku był członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Od 1978 do 1980 r. był z wyboru w składzie sądu honorowego dla oficerów starszych WAT. Został honorowym członkiem Oddziału Elektryków Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej.

Jego pasją były szachy. Jako dziecko nauczył się grać w szachy od ojca szachisty – amatora. W roku 1945 zajął 4 miejsce w turnieju o mistrzostwo Politechniki Śląskiej i został przyjęty do Sekcji szachowej AZS Gliwice. W roku 1948, grając na 4-ej szachownicy, zdobył z drużyną AZS Gliwice drużynowe mistrzostwo Śląska, a w roku 1949 w Szczecinie tytuł drużynowego mistrza Polski. W wojsku grał w szachy wyczynowo najpierw w drużynie WAT, a następnie w drużynie Domu Wojska Polskiego. W drużynie Domu Wojska Polskiego zdobył tytuł drużynowego wicemistrza Polski (1950/51) oraz drużynowego mistrza Polski (1956/57). W roku 1953 r. grał w finale indywidualnych mistrzostw Wojska Polskiego i w finale indywidualnych mistrzostw Warszawy. Sukcesy te zaowocowały przyznaniem Mu pierwszej kategorii szachowej. W roku 1957 zarzucił sport szachowy zamieniając pasję szachów na pasję pracy naukowej. Szachy były jednak w Jego życiu obecne. Do końca życia prowadził dział szachowy w periodyku „Głos Akademicki” i sporadycznie publikował w „Panoramie Szachowej”.

Profesor Tadeusz Wróbel był kronikarzem swoich czasów. Od najmłodszych lat,

wszystkie zdarzenia Jego dotyczące, zapisywał w kalendarzykach i na podstawie tych zapisków, w drugiej połowie lat 90-tych, zaczął pisać książki wspomnieniowe podając daty tych wydarzeń. Jego książki wspomnieniowe są kroniką czasów i miejsc, w których żył i pracował, począwszy od Jego rodzinnego miasta Borysławia przed wojną, w czasie wojny i okupacji, lata spędzone na Śląsku i Politechnice Śląskiej, okres służby w wojsku i pracy w Wojskowej Akademii Technicznej. W sumie napisał 9 książek wspomnieniowych:

- *Borysławskie retrospekcje*. Wyd. Autora w 1998r. i 2000r.
- *Na studiach (Ze wspomnień ekspatrianta)*. Wyd. Autora w 2000r.
- *40 lat 8 miesięcy i 10 dni*. Część I. Wyd. WAT w 1999r.
- *40 lat 8 miesięcy i 10 dni*. Część II. Wyd. WAT w 2001r.
- *Po pożegnaniu z bronią*. Wyd. Autora w 2002r.
- *Borysław płacze*. Wyd. Autora w 2002r.
- *Borysław nie śmieje się*. Wyd. Autora w 2003r.
- *Przystanek Gliwice (Dalsze losy chłopca z Borysławia)*. ISBN 83-916440-2-2. Wyd. Autora w 2004r.
- *Sekcja szachowa AZS Gliwice*. ISBN 978-83-916440-3-4. Wyd. Autora w 2009r.

Profesor Tadeusz Wróbel był żonaty z dr Aleksandrą Stachlewską-Wróbel, która była chemikiem i pracowała także w WAT na etacie adiunkta. Dochowali się dwójki dzieci: syna Piotra Jana, który jest profesorem historii na Uniwersytecie w Toronto i córki Ireny Anny, która ukończyła filologię angielską na Uniwersytecie Warszawskim i pracuje w Londynie jako nauczycielka.

Tadeusz Glinka

